

Jizerskohorské lesy musí být obnovovány ze svých vlastních zdrojů

JIZERSKÉ HORY (pa)- Žalostný stav nemalé části lesů Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory upoutá na první pohled každého návštěvníka. Podívejme se proto na tento problém podrobněji.

V dávné minulosti, po poslední ledové době se v Jizerských horách vyvinula přirozená, druhově i prostorově různorodá lesní společenstva, odrážející místní ekologické podmínky. Převládajícími dřevinami byly buk ve 40 % zastoupení, jedle - téměř 30

%, smrk - asi 30 %. Ostatní dřeviny, jako javor klen, borovice kosodřevina, jilm horský, jasan, lípa velkolistá, jeřáb, břízy, olše, dub a podobně, tvořily v proměnlivé míře zbytek. Druhová skladba se s nadmořskou výškou zjednodušovala a na náhorní plošině, která pokrývala přibližně 60 km² ve výškách zhruba od 850 až 900 metrů nad mořem převládal i v původních lesích smrk. Druhová i prostorová skladba lesa

byla však od 18. století především v souvislosti s rozvojem sklářského průmyslu nevhodně měněna. Smíšené, převážně listnaté porosty stejně jako přirozené smrčiny byly nahrazovány rychleji rostoucími smrkovými monokulturami často nejasného původu. Ekologickou nestabilitnost těchto lesů dokládají četné rozsáhlé kalamity v 19. a 20. století, způsobené větrem a hmyzem.

Pokračování na str. 8

Jizerskohorské lesy musí být obnovovány ze svých vlastních zdrojů

Pokračování ze str. 7

Ačkoliv se příznaky poškození jehličnatých porostů z příčiněné exhaláty z energetických zdrojů objevují již od šedesátých let tohoto století, nebyla tomuto problému věnována odpovídající pozornost a míra poškození zejména smrkových monokultur narůstala. Lesní hospodářství samo o sobě nemohlo eliminovat negativní vlivy imisní zátěže, mohlo však podstatně snížit rychlost rozpadu imisemi poškozených lesů. V osmdesátých letech byly z důvodu záchrany ohrožené dřevní hmoty velkoplošně odtěženy prakticky všechny různě poškozené smrčiny náhorní plošiny, aniž by jich bylo využito k obnově imisemi narušených lesních společenstev. Na ploše 60 km² tak došlo k rozbití celistvých les-

ních porostů, jejichž místo zaujala rozsáhlá a relativně stabilní travinná společenstva, ztěžující a znemožňující úspěšné zalesňování. Všechna velkoplošná nápravná opatření (odtěžení prosychajících porostů, aplikace biocidů a hnojiv, výsadby amerického smrku pichlavého a podobně) lze zpětně hodnotit jako další velmi problematické zásahy do imisemi poškozených horských ekosystémů. Stav lesa je v současnosti nepřilíš povzbudivý. Více než 80 % je tvořeno smrkovými monokulturami v různém stupni poškození, pouze 11 % zaujímá buk lesní. Jedle bělokorá téměř vymizela, stejně jako některé další dřeviny (jilm horský, lípa velkolistá a podobně) důležitá z hlediska uchování druhové pestrosti lesních

společenstev. Avšak mezi kriticky ohrožené dřeviny patří i původní jizerskohorský smrk. Míra imisní zátěže od roku 1989 z důvodu restrukturalizace průmyslu poněkud poklesla, přesto byla ještě v roce 1991 zjištěna celková atmosférická depozice dva až pětkrát vyšší než v jiných pohorích Evropy.

Mají-li mít jizerskohorské lesy naději na obnovu, je vedle snižování imisní zátěže nezbytné systematicky provádět vhodná lesnicko-ekologická opatření, která směřují k zachování a návratu druhově i prostorově přírodě bližších společenstev, neboť jejich ekologická stabilita je dlouhodobě vyšší. Cesta k nim je však velmi komplikovaná a předpokládá záchranu a využití původního

genofondu dřevin a uskutečňování speciální strategie obnovy lesa.

Koordinátorem programů celkové revitalizace jizerské krajiny se stává Správa Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory. Je to orgán, který ve smyslu zákona č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny vykonává státní správu a odbornou péči na území CHKO, včetně usměrňování lesního a zemědělského hospodaření, výsadby a jiných činností tak, aby nedocházelo k dalšímu poškození krajiny.

V současné době jsou do života uváděny vybrané pracovní projekty Správy CHKO Jizerské hory, k nimž se podrobněji ještě vrátíme.

Zpracováno podle materiálů Správy CHKO JH